GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2025 m. spalio 16 d.[1]

Byla C-458/24 (*Daraa*)[i]

DO
prieš
Bundesrepublik Deutschland

(*Verwaltungsgericht Sigmaringen* (Zigmaringeno administracinis teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio politika – Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 – Už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymas – Atsakingos valstybės narės atliktas prieglobsčio prašytojų perėmimo savo žinion sustabdymas – Sisteminių prieglobsčio procedūros ir prašytojų priėmimo sąlygų trūkumų, dėl kurių kyla nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojus, nebuvimas – Valstybės narės, prašiusios perimti prašytoją savo žinion ir norinčios jį perduoti, pareigų apimtis – Prašytojo neperdavimas per nustatytą terminą – Atsakomybės perėjimas“

I. Įvadas

1. Bendra Europos prieglobsčio sistema grindžiama požiūriu, kad iš esmės viena valstybė narė yra atsakinga už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės valstybės narės teritorijoje pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą. Šiuo tikslu Reglamente (ES) Nr. 604/2013[2] (toliau – reglamentas „Dublinas III“), viena vertus, nurodyti keli atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai ir, kita vertus, nustatyta bendroji taisyklė, kad prašytojas perduodamas atsakingai valstybei narei, jei prašymas pateikiamas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje[3].

2. Ši sistema grindžiama tarpusavio pasitikėjimo principu, pagal kurį elgesys su tarptautinės apsaugos prašytojais kiekvienoje valstybėje narėje laikomas atitinkančiu, be kita ko, reikalavimus, nustatytus Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija)[4].

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

[2] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31).

[3] Žr. reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 1 dalį ir 29 straipsnio 1 dalį.

[4] Žr., be kita ko, 2019 m. kovo 19 d. Sprendimą *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 82 punktas) ir 2024 m. vasario 29 d. Sprendimą *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)* (C-392/22, EU:C:2024:195, 45 punktas).

3. Nuo tada, kai priimtas Sprendimas *N. S. ir kt.*[5], kuris buvo kodifikuotas reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa[6], šio tarpusavio pasitikėjimo principo, taigi ir perdavimo valstybei narei, kuri nustatyta kaip atsakinga, išimtis taikoma, kai toje valstybėje yra sisteminių prieglobsčio procedūros ir tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo sąlygų trūkumų, dėl kurių kyla nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį.

4. Šioje byloje kyla klausimas, ar ši išimtis taikoma ir tuo atveju, kai valstybė narė, kaip antai Italijos Respublika, kuri nustatyta kaip atsakinga, vienašališkai sustabdo šių prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą, taip užkirsdama kelią jų perdavimui į savo teritoriją.

5. Atsižvelgiant į Sprendimą *Tudmur*[7] šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą suteikia Teisingumo Teismui progą patikslinti tokios situacijos teisines pasekmes aiškinant reglamentą „Dublinas III“.

II. Teisinis pagrindas

A. Reglamentas „Dublinas III“

6. Reglamento „Dublinas III“ 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) Tamperėje įvykusio posėdžio išvadose taip pat konstatuojama, kad [bendrai Europos prieglobsčio sistemai] artimiausiu metu turėtų būti priskirtas aiškus ir veiksmingas valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo būdas;

(5) toks būdas ir valstybėms narėms, ir atitinkamiems asmenims turėtų būti grindžiamas objektyviais bei teisingais kriterijais. Jis pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekiui greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus[.]“

7. Šio reglamento 3 straipsnio „Galimybė naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra“ 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieną trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, bet kurios iš jų teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, prašančio tarptautinės apsaugos, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Jei remiantis šiame reglamente išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas.

Jei prašytojo neįmanoma perduoti pirmajai paskirtai atsakinga valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žemina[mo] elgesio, kaip apibrėžta

[5] 2011 m. gruodžio 21 d. sprendimas (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 106 punktas).

[6] 2019 m. kovo 19 d. Sprendimas *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 86 punktas).

[7] 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimas (C-185/24 ir C-189/24, toliau – Sprendimas *Tudmur*), EU:C:2024:1036).

[Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė toliau nagrinėja III skyriuje išdėstytus kriterijus, kad nustatytų, ar kita valstybė narė galėtų būti paskirta atsakinga.

Jei pagal šią dalį negali būti perduodama jokiai valstybei narei, paskirtai pagal III skyriuje išdėstytus kriterijus, arba pirmajai valstybei narei, kurioje pateiktas prašymas, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare.“

8. Šio reglamento III skyriuje, apimančiame 7–15 straipsnius, nurodyti atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai, tarp kurių – pirmosios atvykimo šalies kriterijus, įtvirtintas 13 straipsnio 1 dalyje.

9. Šio reglamento V skyriuje esančio 18 straipsnio, skirto atsakingos valstybės narės pareigoms, 1 dalies a punkte numatyta, kad „pagal šį reglamentą atsakinga valstybė narė įpareigojama <…> 21, 22 ir 29 straipsniuose nustatytomis sąlygomis perimti savo žinion prašytoją, prašymą pateikusį kitoje valstybėje narėje“.

10. Reglamento „Dublinas III“ VI skyrius, susijęs su prašytojų perėmimo savo žinion ir atsiėmimo procedūromis, apima jo 20–33 straipsnius.

11. Minėto reglamento 29 straipsnio „Sąlygos ir terminai“ 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Prašytojas arba kitas 18 straipsnio 1 dalies c arba d punkte nurodytas asmuo iš prašančiosios valstybės narės atsakingai valstybei narei perduodamas pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinę teisę, atitinkamoms valstybėms narėms pasikonsultavus, kiek praktiškai įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo kitos valstybės narės prašymo atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti gavimo arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo ar peržiūrėjimo priėmimo, jei sprendimo vykdymas buvo sustabdytas pagal 27 straipsnio 3 dalį.

<…>

2. Tais atvejais, kai perdavimas per šešis mėnesius neįvyksta, atsakinga valstybė narė atleidžiama nuo pareigų atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti, o atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei. Šis terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki vienerių metų, jei perdavimas negalėjo įvykti dėl atitinkamo asmens įkalinimo, arba ne ilgiau kaip iki aštuoniolikos mėnesių, jei atitinkamas asmuo slapstosi.“

B. Reglamentas (EB) Nr. 1560/2003

12. 2003 m. rugsėjo 2 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1560/2003, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymą nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, taikymo taisykles[8], 8 straipsnio „Bendradarbiavimas, susijęs su perdavimu“, 1 dalyje nustatyta:

„Atsakinga valstybė narė įpareigota kiek įmanoma greičiau ir be kliūčių sudaryti sąlygas prieglobsčio prašytojo perdavimui. <…>“

[8] OL L 222, 2003, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 200, iš dalies pakeisto 2014 m. sausio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 118/2014 (OL L 39, 2014, p. 1).

13. Šio reglamento 9 straipsnis „Atidėti arba uždelsti perdavimai“ suformuluotas taip:

„1. Atsakingai valstybei narei nedelsiant pranešama apie bet kokius perdavimo atidėjimus, susijusius tiek su apeliaciniu skundu arba peržiūrėjimo procedūra, dėl kurios vykdymas atidedamas, tiek su objektyviomis priežastimis, tokiomis kaip prieglobsčio prašytojo sveikatos būkle, transporto nebuvimu arba dėl aplinkybės, kad prieglobsčio prašytojas vengia perdavimo procedūros.

1 a. Jeigu perduodančiosios valstybės narės prašymu perdavimas atidedamas, perduodančioji ir atsakinga valstybė narė turi atnaujinti ryšį, kad kitas perdavimas būtų parengtas kuo greičiau, kaip nustatyta 8 straipsnyje, ir ne vėliau kaip per dvi savaites nuo tada, kai valdžios institucijos sužino, kad nebėra vėlavimą arba atidėjimą sukėlusių aplinkybių. Tokiu atveju prieš vykdant perdavimą išsiunčiama atnaujinta duomenų perdavimo standartinė forma, kaip nustatyta VI priede.“

2. Valstybė narė, kuri dėl vienos iš [reglamento „Dublinas III“] 29 straipsnio 2 dalyje išvardytų priežasčių negali įvykdyti perdavimo per įprastinį šešių mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo prašymo perimti atitinkamą asmenį arba jį atsiimti arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo arba peržiūros, dėl kurių vykdymas atidedamas, priėmimo, apie tai praneša atsakingai valstybei narei iki šio termino pabaigos. Kitaip atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą ir kitos [reglamente „Dublinas III“] numatytos prievolės tenka prašančiajai valstybei narei to reglamento 29 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

<…>“

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

14. Pareiškėjas pagrindinėje byloje, Sirijos pilietis, 2023 m. balandžio 18 d. atvyko į Vokietiją ir 2023 m. balandžio 26 d. pateikė prašymą suteikti prieglobstį. Remiantis „Eurodac“ duomenų bazėje pateikiama informacija, buvo nustatyta, kad už šio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga Italijos Respublika.

15. Taigi 2023 m. balandžio 27 d. *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba; toliau – Federalinė tarnyba) pagal reglamentą „Dublinas III“ pateikė Italijos Respublikai prašymą perimti pareiškėją pagrindinėje byloje savo žinion, tačiau Italijos valdžios institucijos į šį prašymą neatsakė.

16. 2023 m. liepos 18 d. sprendimu Federalinė tarnyba atmetė pareiškėjo pagrindinėje byloje prašymą suteikti prieglobstį kaip nepriimtiną, nes už šio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga Italijos Respublika, ir nurodė išsiųsti jį į Italiją.

17. 2023 m. liepos 27 d. pareiškėjas pagrindinėje byloje pateikė skundą dėl šio sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, o šis 2023 m. spalio 26 d. nutartimi nurodė sustabdyti skundžiamo sprendimo vykdymą.

18. Italijos vidaus reikalų ministerijos Dublino padalinys, pateikdamas 2022 m. gruodžio 5 ir 7 d. aplinkraščius, visiems kitiems Dublino padaliniams pranešė, kad Italijos Respublika laikinai, išskyrus kelias išimtis, nebepriims į Italiją pagal reglamentą „Dublinas III“ perduodamų tarptautinės apsaugos prašytojų.

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, reikia nustatyti, ar dėl šio atsisakymo perimti prašytoją savo žinion Vokietijos Federacinė Respublika tapo atsakinga valstybe nare pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią pastraipas. Tokiu atveju Federalinės tarnybos sprendimas būtų neteisėtas.

20. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, toks atsisakymas reiškia reglamento „Dublinas“ „sistemos pažeidimą“. Šis reglamentas grindžiamas prielaida, kad valstybės narės, laikydamosi tarpusavio pasitikėjimo principo, perims savo žinion prašytojus, pateikusius prieglobsčio prašymus, už kurių nagrinėjimą jos yra atsakingos. Atsižvelgiant į šią prielaidą ir tikslą greitai nagrinėti prašymus, atsakingos valstybės narės pasirengimas perimti prašytojus savo žinion yra šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos „nerašytinė taikymo sąlyga“. Taigi atsisakymas perimti prašytoją savo žinion reškia šios nuostatos pažeidimą, nepriklausomai nuo priėmimo sąlygų atsakingoje valstybėje narėje. Taigi pagal šią nuostatą atsakomybė šioje byloje galėtų pereiti Vokietijos Federacinei Respublikai.

21. Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Sigmaringen* (Zigmaringeno administracinis teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [reglamento „Dublinas II“] 3 straipsnio 2 dalis arba šis reglamentas *per se* turi būti aiškinamas taip, kad atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė turi tęsti minėto reglamento III skyriuje nustatytų kriterijų nagrinėjimą ir pati tampa atsakinga, jeigu pagal šiuos kriterijus atsakinga valstybė narė nėra pasirengusi priimti pagal reglamentą „Dublinas III“ grąžinamų asmenų?

2. Ar ši atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekančios valstybės narės pareiga tęsti [reglamento „Dublinas III“] III skyriuje numatytų kriterijų nagrinėjimą taikoma ir tada, kai grąžinamų asmenų priimti nepasirengusioje valstybėje narėje nėra sisteminių trūkumų, kaip jie suprantami pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos?

3. Ar [Direktyvos 2013/32/ES[9]] 33 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią prašymas suteikti prieglobstį turi būti atmestas kaip nepriimtinas ir tuo atveju, kai pagal [reglamentą „Dublinas III“] atsakinga valstybė narė nėra pasirengusi priimti grąžinamų asmenų?

4. Ar atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė turi preziumuoti, kad pagal [reglamentą „Dublinas III“] atsakinga valstybė narė nėra pasirengusi priimti grąžinamų asmenų, jeigu atsakingos valstybės narės vidaus reikalų ministerija raštu pareiškia, kad pagal reglamentą „Dublinas III“ grąžinami asmenys kol kas nebus priimami, ir jeigu atsakinga valstybė narė vėliau nepriima pagal reglamentą „Dublinas III“ grąžinamų asmenų?

5. Ar atsakingos valstybės narės atsisakymas priimti pagal reglamentą „Dublinas III“ grąžinamus asmenis savaime ir nepriklausomai nuo iš to kylančio pavojaus, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, pažeidžia atitinkamo asmens subjektyvias teises? Ar šio reglamento 27 straipsnio 1 dalyje numatyta veiksminga teisinės gynybos priemonė galioja ir šiam subjektyvių teisių pažeidimui?“

[9] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60).

22. Rašytines pastabas pateikė pareiškėjas pagrindinėje byloje, Danijos, Prancūzijos, Italijos, Austrijos ir Suomijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Danijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos ir Suomijos vyriausybės bei Komisija dalyvavo 2025 m. birželio 18 d. įvykusiame posėdyje.

23. Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje bus nagrinėjami tik pirmasis ir antrasis prejudiciniai klausimai.

IV. Analizė

A. Pirminės pastabos dėl prejudicinių klausimų formulavimo ir analizės struktūros

24. Kadangi ir pirmasis, ir antrasis prejudiciniai klausimai susiję su reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies aiškinimu perdavimo atsakingai valstybei narei sustabdymo atveju, manau, juos reikia nagrinėti kartu.

25. Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors pirmasis prejudicinis klausimas pateiktas dėl šios nuostatos ar reglamento „Dublinas III“ *per se* išaiškinimo, vis dėlto siejant šį klausimą su antruoju matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui abejonių kyla būtent dėl šios nuostatos antros ir trečios pastraipų, nes atsižvelgdamas į valstybės narės, nagrinėjančios atitiktį atsakomybės kriterijams, pareigas jis siekia sužinoti, kokias pasekmes lemia tai, kad atsakinga valstybė narė vienašališkai sustabdo prašytojų perėmimą savo žinion.

26. Reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa, kuri susijusi su situacija, kai, remiantis šiame reglamente nurodytais kriterijais, atsakinga valstybė narė negali būti nustatyta, atliekant šią analizę neturi reikšmės. Iš tikrųjų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Vokietijos valdžios institucijos nustatė, jog Italijos Respublika yra atsakinga valstybė narė, kaip pirmoji atvykimo šalis [10].

27. Be to, pažymėtina, kad pirmasis ir antrasis prejudiciniai klausimai susiję tik su tarptautinės apsaugos prašytojų perėmimo savo žinion sustabdymu. Vis dėlto iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą bei iš Sprendimo *Tudmur* [11] matyti, kad Italijos Respublika sustabdė tiek prašytojų perėmimą savo žinion, tiek jų atsiėmimą. Kadangi šios dvi situacijos reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antroje ir trečioje pastraipose neskiriamos, ši analizė bus taikoma abiem šioms situacijoms [12], atsižvelgiant tik į prašytojų perėmimą savo žinion.

28. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus reikia suprasti taip, kad jais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos turi būti aiškinamos taip, kad atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė turi tęsti šio reglamento III skyriuje nustatytų kriterijų nagrinėjimą ir net pati tampa atsakinga, kai pagal šiuos kriterijus atsakinga valstybė narė nėra pasirengusi perimti savo žinion asmenų, dėl kurių pagal šį

[10] Žr. reglamento „Dublinas III“ 13 straipsnio 1 dalį.

[11] Žr. 18 ir 19 punktus. Byla, kurioje priimtas šis sprendimas, buvo susijusi su atitinkamų prašytojų perdavimo Italijai sustabdymu.

[12] Vadinasi, tai, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija šiuo aspektu atrodo prieštaringa, šiai analizei neturi reikšmės. Viena vertus, jame nėra jokios nuorodos į tai, kad pareiškėjas pateikė tarptautinės apsaugos prašymą Italijoje (Italijos vyriausybė per posėdį tai paneigė). Kitos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos reglamento „Dublinas III“ nuostatos atsižvelgiant į Italijos Respublikos atsakomybę, taip pat susijusios su prašymais perimti savo žinion. Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi šio reglamento 18 straipsnio 1 dalies b punktu (susijusiu su prašymais atsiimti prašytojus, kurių prašymas nagrinėjamas atsakingoje valstybėje narėje), kaip Italijos Respublikai pateikto prašymo perimti savo žinion pagrindu.

reglamentą priimtas sprendimas dėl perdavimo, ir kai pastarojoje valstybėje narėje nėra sisteminių trūkumų, lemiančių nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojų, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį.

29. Mano manymu, siekiant naudingai ir išsamiai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia išnagrinėti ir reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį, pagal kurią tuo atveju, kai tarptautinės apsaugos prašytojas per nustatytą terminą neperduodamas, prašančioji valstybė narė prisiima atsakomybę už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą. Šią nuostatą savo rašytinėse pastabose minėjo kelios suinteresuotos šalys ir dėl jos buvo išsamiai diskutuojama teismo posėdyje.

30. Taigi, siekdamas atsakyti į pirmąjį ir antrąjį klausimus, pirma (B skirsnis), trumpai priminsiu reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų taikymo sąlygas ir Sprendime *Tudmur* padarytas išvadas, kurias galima pritaikyti šioje byloje. Antra (C skirsnis), išnagrinėsiu šios nuostatos sąsają su šio reglamento 29 straipsnio 2 dalimi.

B. Dėl reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų taikymo sąlygų

1. Bendros pastabos

31. Primintina, kad reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipomis kodifikuojama su Reglamentu (EB) Nr. 343/2003[13] (toliau – reglamentas „Dublinas II“) susijusi jurisprudencija, pagal kurią valstybės narės, įskaitant nacionalinius teismus, vadovaudamosi Chartijos 4 straipsniu privalo neperduoti prieglobsčio prašytojo atsakingai valstybei narei, kai negali nežinoti, kad dėl sisteminių prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų šioje valstybėje narėje trūkumų esama rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, jog prašytojui kils realus nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal pastarąją nuostatą[14].

32. Reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antroje ir trečioje pastraipose nurodyta, kad tokiu atveju atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė tampa už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą atsakinga valstybe nare, jei, išnagrinėjusi šio reglamento III skyriuje nurodytus kriterijus, konstatuoja, kad negalima perduoti prašytojo pagal šiuos kriterijus nustatytai valstybei narei arba pirmajai valstybei narei, kurioje buvo pateiktas prašymas[15].

33. Šios nuostatos jurisprudencinė genezė patvirtina, kad ji buvo sukurta kaip išimtinė, bet būtina, siekiant išvengti absoliutaus atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų taikymo, taip sudarant sąlygas Sąjungai ir jos valstybėms narėms vykdyti savo pareigas, susijusias su prieglobsčio prašytojų pagrindinių teisių apsauga[16].

[13] 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t. p. 109).

[14] 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *N. S. ir kt.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 106 punktas).

[15] 2019 m. kovo 19 d. Sprendimas *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 85 ir 86 punktai).

[16] Žr., be kita ko, 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *N. S. ir kt.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 94 punktas).

34. Bėgant metams, Teisingumo Teismas patvirtino aukštus reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos taikymo reikalavimus. Taigi tik „sisteminiai trūkumai“, dėl kurių „esama nežmoniško ar žemina[mo] elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos“, gali būti tarptautinės apsaugos prašytojo perdavimo atsakingai valstybei narei kliūtis, todėl šios dvi sąlygos yra kumuliacinės [17].

35. Iš to, kas išdėstyta, aiškiai matyti, kad reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos negali būti taikomos kitais atvejais, nei nurodyti šioje nuostatoje. Kaip Teisingumo Teismas dėl šio reglamento yra nurodęs Sprendime *N. S. ir kt.* [18], tai, kad dėl menkiausio Sąjungos prieglobsčio teisės srities nuostatų pažeidimo būtų galima užkirsti kelią prieglobsčio prašytojo perdavimui kitai įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei, būtų nesuderinama su šio reglamento tikslais ir sistema.

2. Taikymas šioje byloje

36. Sprendime *Tudmur* Teisingumo Teismas patvirtino, kad abi kumuliacinės reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos taikymo sąlygos negali būti laikomos įvykdytomis vien dėl to, kad pagal šio reglamento III skyriuje nurodytus kriterijus nustatyta atsakinga valstybė narė vienašališkai sustabdė prašytojų perėmimą savo žinion. Taigi dėl tokio vienašališko sustabdymo prašomoji valstybė narė nėra atleidžiama nuo pareigos patikrinti, ar esama sisteminių trūkumų ir pavojaus, kad bus pažeistas Chartijos 4 straipsnis, atliekant konkrečią analizę, grindžiamą objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis [19].

37. Teisingumo Teismas padarė šią išvadą atsižvelgdamas į reglamento „Dublinas III“, kuriuo, be kita ko, siekiama įtvirtinti aiškų ir veiksmingą atsakingos valstybės narės nustatymo metodą ir užkirsti kelią antriniam prieglobsčio prašytojų judėjimui tarp valstybių narių, tikslus [20]. Teisingumo Teismo teigimu, jei pagal šio reglamento III skyriuje nurodytus kriterijus nustatyta atsakinga valstybė narė galėtų paprastu vienašališku pareiškimu išvengti jai pagal šį reglamentą tenkančių pareigų, tai pažeistų šiuos kriterijus ir kiltų grėsmė tinkamam šiuo reglamentu nustatytos sistemos veikimui [21].

38. Kadangi, kaip minėta [22], byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Tudmur*, aptariama situacija, kaip ir šioje byloje, buvo susijusi su tuo, kad Italijos Respublika nuo 2022 m. sustabdė prašytojų perėmimą savo žinion, nematau jokios priežasties nukrypti nuo šio aiškinimo, kuris patvirtina anksčiau išdėstytą Teisingumo Teismo požiūrį, kalbant apie griežtą reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų taikymo ribą.

[17] Žr. neseniai priimtą Sprendimą *Tudmur* (35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad skubaus priverstinio apgręžimo (*pushback*) į trečiąją šalį ir sulaikymo pasienio postuose praktika nėra automatiškai atitinkanti šias kumuliacines sąlygas, nors ji nesuderinama su Sąjungos teise ir reiškia didelį prieglobsčio procedūros bei prašytojų priėmimo sąlygų trūkumą (žr. 2024 m. vasario 29 d. Sprendimą *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)* (C-392/22, EU:C:2024:195, 57 ir 58 punktai).

[18] 2011 m. gruodžio 21 d. sprendimas (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 84 punktas), atsižvelgiant į būtiniausius reikalavimus, susijusius su prieglobsčio prašytojų priėmimu, sąlygomis, kurias reikia įvykdyti siekiant gauti pabėgėlio statusą, taip pat pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarka.

[19] Sprendimas *Tudmur* (43 ir 44 punktai).

[20] Sprendimas *Tudmur* (41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[21] Sprendimas *Tudmur* (42 punktas).

[22] Žr. šios išvados 27 punktą ir 11 išnašą.

39. Be to, Teisingumo Teismas šiame sprendime priminė, kad pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią pastraipas kompetentingas teismas turi išnagrinėti pavojus, kurie atitinkamam asmeniui kyla *pačiu perdavimo metu*, vykstant prieglobsčio procedūrai arba jai pasibaigus [23].

40. Taigi, mano nuomone, šis sprendimas patvirtina, kad reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos negali būti taikomos tokiai situacijai, kokia aptariama pagrindinėje byloje, ne dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodyto skirtumo tarp „Dublino“ procedūros ir „prieglobsčio procedūros“, o dėl sisteminių trūkumų, lemiančių nežmoniško ar žeminamo elgesio su prašytoju pavojų, nebuvimo. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad minėta nuostata susijusi tik su tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra, o aptariamo perėmimo savo žinion sustabdymas apsiriboja ankstesne procedūra, kurios metu nagrinėjamu šiame reglamente nurodyta atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai. Vis dėlto toks vertinimas prieštarauja bendram ir absoliučiam Chartijos 4 straipsnyje nustatyto draudimo pobūdžiui, į kurį atsižvelgdamas Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad prašytojo perdavimas atsakingai valstybei narei *bet kuriuo atveju* neįmanomas, jeigu esama rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, jog prašytoją *perduodant* ar perdavus jam kils nežmoniško arba žeminamo elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą [24].

41. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad šiame etape į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikėtų atsakyti neigiamai.

42. Vis dėlto, kaip nurodyta šios išvados 29 punkte, dar reikia išnagrinėti reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį, kuri taip pat prieštarauja aiškinimui, kad šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos turėtų būti taikomos tokiai situacijai, kokia aptariama šioje byloje.

C. Dėl sąsajos su reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalimi

1. Problemos išdėstymas

43. Kaip matyti iš pirmojo ir antrojo prejudicinių klausimų motyvų [25], prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šioje byloje aptariamo perėmimo savo žinion sustabdymas reiškia reglamento „Dublinas III“ „sistemos pažeidimą“, kurį reikėtų ištaisyti jurisdikcijos keliu, siekiant tikslo greitai nagrinėti prašymus.

44. Vis dėlto toks požiūris būtų ne tik nesuderinamas su reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų sistema bei suformuota jurisprudencija, apibendrinta šios išvados 34 punkte, bet ir grindžiamas, mano manymu, neišsamiu šio reglamento aiškinimu.

45. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, mano, kad reglamente „Dublinas III“ nėra jokių nuostatų, reguliuojančių atsakingos valstybės narės perėmimo savo žinion sustabdymo pasekmes.

[23] Sprendimas *Tudmur* (45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[24] Šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimą *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 87–89 punktai).

[25] Žr. šių motyvų santrauką šios išvados 20 punkte.

46. Vis dėlto reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalis susijusi su situacija, kai prašytojo perduoti negalima dėl sisteminių prieglobsčio procedūros ir prašytojų priėmimo sąlygų trūkumų, dėl kurių kyla nežmoniško ar žeminamo elgesio su prašytoju pavojus. Nesant šios išimtinės situacijos arba netaikant diskrecinės išlygos [26], šio reglamento VI skyriuje numatyta galimybė pradėti perėmimo savo žinion procedūrą, siekiant perduoti prašytoją valstybei narei, kuri buvo nustatyta kaip atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą.

47. Reglamento „Dublinas III“ VI skyriaus VI skirsnyje, kuriame nustatyta prašytojų perdavimo procedūra, yra 29 straipsnis „Sąlygos ir terminai“, kurio 1 dalyje nurodyta, kad prašytojas iš prašančiosios valstybės narės atsakingai valstybei narei perduodamas pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinę teisę, atitinkamoms valstybėms narėms pasikonsultavus, kiek praktiškai įmanoma greičiau, bet paprastai ne vėliau kaip per šešis mėnesius. Šio straipsnio 2 dalyje iš esmės nurodyta, kad tuo atveju, kai perdavimas per šešis mėnesius (šis terminas gali būti pratęstas, jei atitinkamas asmuo įkalinamas arba slapstosi) neįvyksta, atsakinga valstybė narė atleidžiama nuo pareigos atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti, o *atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei*.

48. Taigi, kai pasibaigus prašytojo perdavimo terminui dėl to, kad atsakinga valstybė narė sustabdė perėmimą savo žinion, prašančioji valstybė narė, nagrinėjamu atveju Vokietijos Respublika, tampa atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, atsakomybė pereina ne atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų nagrinėjimo etape, o prašytojo perdavimo procedūros etape [27].

49. Vis dėlto, kaip matyti iš suinteresuotų šalių rašytinių ir žodinių pastabų [28], jos pateikia skirtingus galimus aiškinimus, susijusius su reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies taikymu tokiai situacijai.

50. Siekdamas nustatyti šių skirtingų aiškinimų reikšmingumą, atliksiu reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies formuluotės, konteksto ir tikslų analizę, atsižvelgdamas į jos genezę ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su atsakomybės perėjimu pasibaigus tarptautinės apsaugos prašytojo perdavimo terminui.

2. Pažodinis ir kontekstinis aiškinimai

51. Pirma, reikia konstatuoti, jog iš reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad atsakomybės perėjimas nėra apribotas tam tikrais atvejais ar motyvais. Vienintelė šios nuostatos antrame sakinyje aiškiai nurodyta situacija – tai prašytojo perdavimo termino *pratęsimas*, jeigu jis yra įkalintas arba slapstosi.

52. Atsižvelgiant vien į logiką, kuria grindžiamas reglamento „Dublinas III“ tekstas, šis antras sakinys, kiek jame nurodomos situacijos, kai perdavimo termino gali būti pratęstas, negali apriboti aiškiai suformuluoto šios nuostatos pirmo sakinio („Tais atvejais, kai perdavimas per šešis mėnesius neįvyksta <…>“).

[26] Žr. reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnį.

[27] Iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų matyti, kad tam tikrais atvejais, kai prašytojai turėjo būti perduoti Italijai, Danijos ir Vokietijos valdžios institucijos taikė reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį, kad prisiimtų atsakomybę už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą.

[28] Žr. šios išvados 67 ir 68 punktus.

53. Tokį aiškinimą patvirtina Sprendimas *Shiri*[29], kuriame Teisingumo Teismas nurodė, jog iš pačios reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad joje nurodytas automatinis atsakomybės perėjimas prašančiajai valstybei narei ir nereikalaujama jokios atsakingos valstybės narės reakcijos. Pirmiausia, Teisingumo Teismo teigimu, nebūtina, kad atsakinga valstybė narė atsisakytų atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba jį atsiimti[30].

54. Antra, atsižvelgiant į aptariamos nuostatos kontekstą pažymėtina, kad Reglamente Nr. 1560/2003, kalbant apie reglamento „Dublinas III“ taikymo sąlygas, nurodomas atvejis, kai prašytojo perdavimo atidėjimas susijęs arba su apeliacinio skundu ar peržiūros procedūra, lemiančia atidėjimą, arba su objektyviomis priežastimis, „tokiomis kaip prieglobsčio prašytojo sveikatos būkle, transporto nebuvimu arba dėl aplinkybės, kad prieglobsčio prašytojas vengia perdavimo procedūros“[31]. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad tokie atvejai nurodyti tik kaip pavyzdžiai.

55. Be to, dėl *automatinio* atsakomybės perėjimo prašytojo perdavimo procedūros etape, mano nuomone, aiškiai atsiskiria reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis ir 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos. Pagal pastarąją nuostatą valstybės narės, atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nacionalinės valdžios institucijos turi įvertinti kumuliacines sąlygas, susijusias su sisteminiais trūkumais, dėl kurių atitinkamam asmeniui kyla pavojus patirti pagal Chartijos 4 straipsnį draudžiamą elgesį. Be to, atsakomybės perėjimas numatytas tik vėlesniame etape, šios valstybės narės valdžios institucijos pirma turi išnagrinėti atsakomybės kriterijus[32].

56. Taigi, kaip ir Komisija bei Prancūzijos ir Italijos vyriausybės, manau, kad reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis, aiškinama pažodžiui ir atsižvelgiant į kontekstą, taikoma visais atvejais, kai prašytojas neperduodamas per nustatytą šešių mėnesių terminą.

57. Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar priimdamas reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnį Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo, kad praėjus šešių mėnesių prašytojo perdavimo terminui atsakomybė beveik automatiškai būtų perduota ir tokiu atveju, kai prašomoji valstybė narė sustabdo veiksmingą perdavimą į savo teritoriją, ir kad prašytojo perdavimo termino nesilaikymo dėl vienašališko pastarosios valstybės narės sprendimo pasekmės tektų prašančiajai valstybei narei.

58. Iš tikrųjų reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad prašytojas atsakingai valstybei narei perduodamas „atitinkamoms valstybėms narėms pasikonsultavus“ ir kiek įmanoma greičiau. Ši formuluotė gali reikšti, kad ši nuostata buvo įtraukta remiantis prielaida, kad prašomoji valstybė narė yra pasirengusi perimti savo žinion arba atsiimti atitinkamą tarptautinės apsaugos prašytoją.

59. Siekiant aiškiau apibrėžti reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio taikymo sritį, mano manymu, verta atsižvelgti į jo genezę.

[29] 2017 m. spalio 25 d. sprendimas (C-201/16, EU:C:2017:805, 30 punktas).

[30] Žr. šio sprendimo 34 punktą.

[31] Žr. Reglamento Nr. 1560/2003 9 straipsnio 1 dalį.

[32] Žr. šios išvados 32 ir 36 punktus.

3. Istorinis aiškinimas

60. Atsakomybės perėjimas prašančiajai valstybei narei pasibaigus prašytojo perdavimo terminui buvo nustatytas reglamente „Dublinas II“. Šiame reglamente dėl perėmimo savo žinion ir atsiėmimo procedūrų buvo numatytos dvi nuostatos, suformuluotos taip pat, kaip ir reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis [33].

61. Kalbant apie perėmimą savo žinion, iš Komisijos pasiūlymo dėl reglamento „Dublinas II“ [34] aiškinamojo memorandumo matyti, kad šis atsakomybės perėjimas, nenumatytas Dublino konvencijoje [35], kurioje tokia pasekmė prašytojo neperdavimo atveju nebuvo numatyta, buvo grindžiamas, viena vertus, argumentu, kad „valstybė narė, kuri neįgyvendino valstybėms narėms bendrų nelegalios migracijos kontrolės tikslų, turi prisiimti to pasekmes savo partnerių atžvilgiu“. Kita vertus, šia sistema buvo siekiama „išvengti „prieglobsčio prašytojų orbitoje“, kurių prašymai nenagrinėjami jokioje valstybėje narėje, grupės susidarymo“ [36].

62. Kalbant apie atsiėmimo procedūras, pasiūlymo dėl reglamento „Dublinas II“ aiškinamajame memorandume buvo nurodyta, kad nuostatoje, numatančioje atsakomybės perėjimą, „nustatomos prašančiosios valstybės narės negebėjimo perduoti asmenį atsakingai valstybei pasekmės: duotas sutikimas atsiimti tampa negaliojantis, o prašančioji valstybė narė turi prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašytoją“ [37].

63. Taigi reglamento „Dublinas II“ nuostatos, atitinkančios reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį, iš pradžių buvo numatytos, viena vertus, dėl situacijų, kai prašytojas neperduodamas dėl prašančiosios valstybės narės kaltės, ir, kita vertus, siekiant užtikrinti, kad prieglobsčio prašymą galiausiai išnagrinėtų kuri nors valstybė narė.

64. Tai, kad pasiūlymo dėl reglamento „Dublinas II“ aiškinamajame memorandume visiškai neminima tokia situacija, kokia aptariama pagrindinėje byloje, mano nuomone, jokiu būdu neleidžia daryti išvados, kad ši situacija nepatenka į reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies taikymo sritį. Teisinių klausimų pobūdis yra toks, kad teisės aktų leidėjas, priimdamas teisės normą, negali numatyti visų atvejų, kuriuos ji gali apimti.

65. Be to, kaip iš esmės pažymėjo Suomijos vyriausybė, tai, kad reglamentų „Dublinas II“ ir „Dublinas III“ tekstuose nebuvo aiškiai numatytas atvejis, kai valstybė narė vienašališkai sustabdo perėmimą savo žinion, nekelia nuostabos: tokio atvejo numatymas būtų reiškęs, kad teisės aktų leidėjas daro prielaidą, jog valstybės narės nevykdys pareigų, joms tenkančių pagal šiuos reglamentus.

66. Vis dėlto manau, kad reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies aiškinimas, pagal kurį ši nuostata taikoma tuo atveju, kai atsakinga valstybė narė vienašališkai sustabdo prašytojų perėmimą savo žinion, atitinka ne tik plačią šios nuostatos formuluotą, bet ir, kaip paaiškinsiu toliau, šio reglamento tikslus.

[33] Žr. reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 4 dalį ir 20 straipsnio 2 dalį.

[34] COM(2001) 447 *final*.

[35] 1990 m. birželio 5 d. Dubline pasirašyta Konvencija, nustatanti valstybę, atsakingą už vienoje iš Europos Bendrijų valstybių narių paduotų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą (OL C 254, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109).

[36] Žr. pasiūlyme dėl reglamento pateikiamus paaiškinimus dėl 20 straipsnio.

[37] Žr. pasiūlyme dėl reglamento pateikiamus paaiškinimus dėl 21 straipsnio.

4. Teleologinis aiškinimas

a) Dėl reglamento „Dublinas III“ tikslų

67. Posėdyje dalyvavusios vyriausybės išreiškė skirtingas nuomones dėl tikslų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti aiškinant reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį. Viena vertus, Prancūzijos, Italijos, Austrijos ir Suomijos vyriausybės rėmėsi tikslu greitai nustatyti atsakingą valstybę narę ir užtikrinti veiksmingą galimybę pradėti prieglobsčio procedūras, kaip nurodyta šio reglamento 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse.

68. Kita vertus, Danijos ir Vokietijos vyriausybės pabrėžė, kad būtina užkirsti kelią atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų apėjimui ir palankiausios prieglobsčiui valstybės paieškoms („asylum shopping“), t. y. tam, kad trečiųjų šalių piliečiai faktiškai laisvai pasirinktų valstybę narę jų tarptautinės apsaugos prašymams nagrinėti. Šių vyriausybių teigimu, reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis negali būti aiškinama taip, kad nagrinėjamu atveju ji lemia atsakomybės perėjimą pasibaigus šešių mėnesių terminui. Antraip Italijos Respublika būtų vienašališkai atleista nuo pareigų, kurios jai tenka pagal šį reglamentą, pirmiausia – nuo pareigos nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą.

69. Visų pirma pažymėtina, kad aiškinimas, jog reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis taikytina tuo atveju, kai prašytojas neperduodamas, nes atsakinga valstybė narė vienašališkai sustabdė prašytojų perėmimą savo žinion, mano nuomone, atitinka tikslą greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus ir užtikrinti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras, nurodytą šio reglamento 5 konstatuojamojoje dalyje.

70. Šiuo klausimu, kaip ir Komisija bei Austrijos, Suomijos, Prancūzijos ir Italijos vyriausybės, manau, kad toks aiškinimas, viena vertus, leidžia išlaikyti atsakingos valstybės narės atsakomybę, taigi ir reglamente „Dublinas III“ įtvirtintą atsakomybės nustatymo kriterijų sistemą šešių mėnesių perdavimo laikotarpiu. Nagrinėjamu atveju Italijos vyriausybė nurodė, kad sustabdymas yra tik laikinas ir gali būti bet kada panaikintas.

71. Kita vertus, automatinio atsakomybės perėjimo sistemos taikymas pasibaigus nustatytam terminui[38], mano nuomone, leidžia užtikrinti teisinį saugumą, kiek tai susiję su atsakingos valstybės narės nustatymu, ir taip garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras.

72. Kalbant apie Danijos ir Vokietijos vyriausybių argumentą, kad dėl atsakomybės perėjimo pagal reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį siaura šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų koncepcija netenka prasmės, primintina, jog šios nuostatos grindžiamos skirtingomis sąlygomis ir jomis siekiama atskirų tikslų[39]. Be to, šios vyriausybės neginčija, kad, kaip matyti iš Sprendimo *Tudmur*, pastaroji nuostata šioje byloje aptariamai situacijai netaikoma.

[38] Atsižvelgiant į dieną, nuo kurios pradedamas skaičiuoti šis terminas pagal reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalį ir kuri priklauso, be kita ko, nuo galimo stabdomojo poveikio, susijusio su skundu dėl sprendimo dėl perdavimo arba jo peržiūros pagal šio reglamento 27 straipsnio 4 dalį (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Bundesrepublik Deutschland (Administracinis sprendimo dėl perdavimo sustabdymas)* (C-245/21 ir C-248/21, EU:C:2022:709, 49 punktas)).

[39] Žr. šios išvados 53 ir 55 punktus.

b) Dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su atsakomybės perėjimu

73. Teisingumo Teismo jurisprudencija patvirtina, kad reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalyje galiausiai labiausiai atsižvelgiama į trečiųjų šalių piliečių suinteresuotumą, kad jų tarptautinės apsaugos prašymai būtų greitai išnagrinėti, o ne į nustatymo kriterijų apėjimo pavojų, kurį lemtų įprastai atsakingos valstybės narės atsakomybės perėjimas valstybei narei, kurioje toks prašymas buvo pateiktas.

74. Taigi, pirma, Teisingumo Teismas nurodė, kad reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalis atitinka tikslą užtikrinti greitą tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą [40] ir termino pratęsimas joje numatytas tik išimtiniais atvejais, kai sprendimo dėl perdavimo praktiškai neįmanoma įvykdyti [41].

75. Antra, Teisingumo Teismas nuo šios nuostatos taikymo srities neatsiejo tokių aplinkybių, dėl kurių neįmanoma perduoti prašytojo ir kurios nepriskirtinos prašančiajai valstybei narei, kaip COVID-19 pandemija [42] arba prašytojo sveikatos būklė [43]. Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nemanė, jog *faktinis negalėjimas* vykdyti sprendimo dėl perdavimo laikytinas pakankama priežastimi nutraukti ar sustabdyti reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą perdavimo terminą [44].

c) Dėl tarpusavio pasitikėjimo ir pagalbos teisės aktų leidėjui

76. Pažymėtina, kad Vokietijos ir Danijos vyriausybės savo pastabose teigia, jog mano siūlomas reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies aiškinimas prieštarauja tarpusavio pasitikėjimo principui ir reiškia, kad įteisinamas Italijos Respublikos padarytas Sąjungos teisės pažeidimas.

77. Manęs šie argumentai neįtikina.

78. Pirma, mano manymu, taikant reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį nėra pažeidžiamas tarpusavio pasitikėjimo principas. Nors Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nuolat primenama, kad bendra Europos prieglobsčio sistema buvo sukurta remiantis šiuo principu [45], šios nuostatos taikymas nereiškia prezumpcijos, kad valstybės narės laikosi Sąjungos teisės, pirmiausia paisydamos pagrindinių teisių, išimties. Kaip minėta, automatinis atsakomybės už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą perėjimas pagal šią nuostatą nepriklauso nuo priežasties, dėl kurios prašytojas nebuvo perduotas per nustatytą terminą.

[40] Šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 25 d. Sprendimą *Shiri* (C-201/16, EU:C:2017:805, 31 ir 39 punktai) ir 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Bundesrepublik Deutschland (Administracinis sprendimo dėl perdavimo sustabdymas)* (C-245/21 ir C-248/21, EU:C:2022:709, 70 punktas).

[41] Šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 31 d. Sprendimą *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Prieglobsčio prašytojo hospitalizavimas gydymo įstaigos psichiatrijos skyriuje)* (C-231/21, EU:C:2022:237, 56 punktas) ir 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Bundesrepublik Deutschland (Administracinis sprendimo dėl perdavimo sustabdymas)* (C-245/21 ir C-248/21, EU:C:2022:709, 65 punktas).

[42] 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Bundesrepublik Deutschland (Administracinis sprendimo dėl perdavimo sustabdymas)* (C-245/21 ir C-248/21, EU:C:2022:709, 71 punktas).

[43] 2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *C. K. ir kt.* (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 89 punktas).

[44] 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Bundesrepublik Deutschland (Administracinis sprendimo dėl perdavimo sustabdymas)* (C-245/21 ir C-248/21, EU:C:2022:709, 65 punktas).

[45] Žr. šios išvados 2 punktą; šiuo klausimu taip pat žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *N. S. ir kt.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 78–80 punktai), 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę 2/13 *(Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK)*, (EU:C:2014:2454, 191 punktas) ir Sprendimą *Tudmur* (31 ir 32 punktai).

79. Antra, tiesa, kad iš Sprendimo *Tudmur* matyti, jog valstybė narė, vienašališkai pareikšdama apie bet kokio tarptautinės apsaugos prašytojo perėmimo savo žinion sustabdymą, taigi ir tokių prašytojų parėmimo savo žinion bei atsiėmimo sustabdymą, nevykdo jai pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą tenkančių pareigų [46]. Vis dėlto esu tos nuomonės, kad sprendimo dėl tokio pareigų, kylančių iš reglamento „Dublinas III“ nevykdymo, negalima ieškoti aiškinant šį reglamentą taip, kad tai prieštarautų jo tekstui ir juo siekiamiems tikslams. Kaip savo rašytinėse pastabose taip pat nurodė Suomijos vyriausybė, Sąjungos teisėje numatyta tinkamų priemonių nubausti valstybę narę už pareigų, tenkančių pagal šį reglamentą, nevykdymą.

80. Trečia, Teisingumo Teismas yra kompetentingas tik aiškinti teisę, atsižvelgdamas į galiojančių teisės aktų tekstą ir tikslus. Reformuoti reguliavimą taikant teisėkūros procedūrą – teisės aktų leidėjui tenkanti užduotis, kurią jis vykdo priimdamas politinius sprendimus.

81. Šiuo klausimu remiuosi neseniai įvykdyta prieglobsčio teisės reforma, lėmusia tai, kad 2024 m. gegužės mėn. buvo priimtas Migracijos ir prieglobsčio paktas, su kuriuo susijęs Reglamentas (ES) 2024/1351 [47].

82. Pažymėtina, kad reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies tekstas buvo pakartotas Reglamento 2024/1351 46 straipsnio 2 dalyje, kartu nurodant atvejus, kai prašytojo perdavimo terminas gali būti pratęstas, taip pat maksimalią šio pratęsimo trukmę [48], siekiant apriboti galimybę, kad dėl prašytojo elgesio būtų panaikinta atsakomybė arba ji pereitų kitai valstybei narei [49]. Be to, kaip per posėdį nurodė Komisija, teisės aktų leidėjas nustatė nukrypti leidžiančias taisykles, pagal kurias valstybė narė, susidarius išskirtinio masinio atvykimo situacijai, gali būti atleista nuo pareigos atsiimti prašytoją [50], taip pat privalomą solidarumo mechanizmą, kuriuo spaudimą patiriančioms valstybėms narėms suteikiama parama ir užtikrinama galimybė greitai pasinaudoti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūromis [51].

83. Mano nuomone, tai reiškia, kad dabartiniame Sąjungos teisės šios srities aktų etape negalėjimas veiksmingai perduoti prašytojo dėl to, kad valstybė narė, kuri nustatyta kaip atsakinga, vienašališkai sustabdė tarptautinės apsaugos prašytojų perėmimą savo žinion, nesant kitų mechanizmų, patenka į atsakomybės perėjimo sistemą pagal reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį.

[46] Sprendimas *Tudmur* (40 punktas).

[47] 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1147 ir (ES) 2021/1060 bei panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 (OL L 2024/1351). Pagal šio reglamento 83 straipsnį reglamentas „Dublinas III“ panaikinamas nuo 2026 m. liepos 1 d.

[48] Pagal šią nuostatą perdavimo terminą leidžiama pratęsti daugiausia iki trejų metų (vietoj 18 mėnesių), be to, ne tik slapstymosi atveju, bet ir tada, kai atitinkamas asmuo arba jo šeimos narys, kuris turi būti perduotas kartu su juo, fiziškai priešinasi perdavimui, imasi tyčinių veiksmų, dėl kurių pakenkiama jo sveikatai ir taip trukdoma perdavimui, arba nesilaiko perdavimui taikomų medicininių reikalavimų.

[49] Žr. Reglamento 2024/1351 59 konstatuojamąją dalį.

[50] Žr. 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1359 dėl reagavimo į krizines ir *force majeure* situacijas migracijos ir prieglobsčio srityje ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1147 (OL L 2024/1359) 13 straipsnį.

[51] Žr. Reglamento 2024/1351 22 konstatuojamąją dalį ir IV dalies I skyrių.

V. Išvada

84. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į pirmąjį ir antrąjį *Verwaltungsgericht Sigmaringen* (Zigmaringeno administracinis teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 3 straipsnio 2 dalies antra ir trečia pastraipos

turi būti aiškinamos taip, kad:

atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė neturi tęsti šio reglamento III skyriuje nustatytų kriterijų nagrinėjimo ir pati netampa atsakinga, jei pagal šiuos kriterijus iš pradžių nustatyta atsakinga valstybė narė nėra pasirengusi perimti savo žinion asmenų, dėl kurių priimtas sprendimas dėl perdavimo pagal šį reglamentą, ir jei pastarojoje valstybėje nėra sisteminių trūkumų, dėl kurių kyla nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį.

Vis dėlto Reglamento Nr. 604/2013 3 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų netaikymas nėra kliūtis tam, kad, pasibaigus šio reglamento 29 straipsnio 1 dalyje nurodytam prašytojo perdavimo terminui, šio reglamento 29 straipsnio 2 dalyje nustatytomis sąlygomis pereitų atsakomybė.